

Nr 195.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen med förslag till förordning om vissa ändringar i förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften; given Stockholms slott den 12 maj 1916.

Under åberopande av härvid fogade utdrag av statsrådsprotokollet öfver finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härigenom föreslå riksdagen att antaga bilagda förslag till förordning om vissa ändringar i förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Axel Vennersten.

Förslag
till
förordning
om vissa ändringar i förordningen den 19 november 1914 angående stämpel-
avgiften.

Härigenom förordnas, att 1, 3, 8 och 9 §§, 20 § 1 mom., 34 §, 47 § 5, 7 och 8 mom. samt 53 § 1 mom. av förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften skola — de tre förstnämnda paragraferna i nedan angivna delar — erhålla följande ändrade lydelse:

1 §.

I fråga om stämpel till expeditionerna hänföras statsmyndigheterna till följande avdelningar:

— — — — —

Fjärde avdelningen:

Rikets hovrätter; — — — — — lantbruksstyrelsen; stuteri-
överstyrelsen.

— — — — —

Kungl. Maj:ts orden.

3 §.

I avseende på expeditionernas förseende med stämpel gäller, med de här nedan i 7 § nämnda undantag, denna tariff:

	1 avd.	2 avd.	3 avd.	4 avd.	5 avd.

<i>Bevis</i> -----					
» över verkställd deklaration angående arv eller gåva . .			fritt		
» av lantmätare och justerare			fritt		

<i>Resolution</i> -----					
» angående föreläggande enligt lagen om re- gistrerade föreningar för ekonomisk verk- samhet			fri		
» på ansökning om för- ordnande för lant- mätare eller med ho- nom i avseende på behörighet till vissa förrättningar lik- ställd tjänsteman att verkställa lantmäte- riförrättning i ända- mål att vinna av- söndring av jord, vat- tenfall, fiske eller annan dylik lägenhet eller att verkställa ägostyckning i Gävle- borgs, Västernorr- lands, Jämtlands, Väs- terbottens eller Norr- bottens län			fri		
» eljest innefattande huvudsakligt beslut, tecknad & förctedd handling	1 —	2 —	3 —	10 —	20 —
-----	— 50	— 50	— 50	— 1	— 1

8 §.

Följande enskilda handlingar skola, även där de äro utfärdade av offentlig myndighet, förses med stämpel på sätt här nedan stadgas.

Byte av fartyg (pråm) om minst 40 bruttoton eller lott i sådant fartyg,
a) om fartyget är registreringspliktigt eller, fastän ej registreringsplik-
tigt, blivit i fartygsregistret infört:

anmälan om bytet till fartygsregistret skall förses med stämpel av 15 öre för varje bruttoton av fartygets dräktighet;

b) *om fartyget icke är registreringspliktigt och ej heller, det oaktat, blivit i fartygsregistret infört:*

avhandling om bytet skall vid utgivandet förses med stämpel av 15 öre för varje bruttoton av fartygets dräktighet.

I övrigt skall i tillämpliga delar i fråga om byte av fartyg gälla vad om köp av fartyg i denna paragraf är stadgat.

Köp av fartyg (pråm) om minst 40 bruttoton eller lott i sådant fartyg,

a) *om fartyget är registreringspliktigt eller, fastän ej registreringspliktigt, blivit i fartygsregistret infört:*

anmälan om köpet till fartygsregistret skall förses med stämpel av 60 öre för varje fulla 100 kronor av köpesumman.

Upphör fartyg på grund av försäljning till utlandet att vara svenskt, skall anmälan för dess avförande ur fartygsregistret förses med stämpel enligt vad härövan stadgas.

Vid köp av fartyg från utländsk ägare äger här ovan stadgade avgiftsskyldighet icke rum.

Där köpeavhandling, utan tillägg till eller förändring i stadgade villkor, överlåtes inom den för anmälan till fartygsregistret stadgade tid och inom samma tid i sammanhang med sådan anmälan företes, äger stämpelbeläggning rum endast för sista fånget.

Anmälan, som här ovan omförmåles, skall åtföljas av skriftlig, såväl av köparen som av säljaren meddelad uppgift å köpeskillingen ävensom på heder och samvete avgiven förklaring, att icke i någon form därutöver lämnats eller skall lämnas annan betalning för köpet.

b) *om fartyget icke är registreringspliktigt och ej heller, det oaktat, blivit i fartygsregistret infört:*

avhandling om köpet skall vid utgivandet förses med stämpel av 60 öre för varje fulla 100 kronor av köpesumman.

Sökes på grund av köpeavhandling om fast egendom eller om fartyg hos offentlig myndighet inteckning eller på grund av köpeavhandling, som nyss nämnts, eller köpeavhandling om lösören, vilka i säljarens vård kvarbliva, betalning för ogulden köpeskillning, skall köpeavhandlingen förses med särskild stämpel av 25 öre för varje fulla 100 kronor av det kapitalbelopp, för vilket inteckning eller betalning sökes;

dock är köpeavhandling fri från sistnämnda stämpel, då på grund därav fordran bevakas i konkurs eller inteckning sökes i järnväg.

Se för övrigt, 9 10 och 13 §§ samt 34 § 2 mom.

åtagande av förpliktelse.

9 §.

Stämpel till köpe- eller bytesbrev, på grund varav lagfart sökes, så ock stämpel vid köp eller byte av fartyg bekostas av kontrahenterna till hälften vardera, om ej annorlunda därom slutat är.

Då lagfart sökes å fång, som skett genom inrop å exekutiv auktion eller i enlighet med gällande författningar om jords eller lägenhets avstående för allmänt behov eller om avledning av vatten, skall dock stämpeln av lagfartssökanden ensam gäldas. Likaledes skall vid köp av fartyg genom inrop å exekutiv auktion köparen ensam betala stämpeln.

20 §.

1. Vill någon föra talan om återfående av stämpelavgift, som av ämbets- eller tjänsteman debiterats eller i enlighet med dennes tillsägelse blivit erlagd för sådan handling, vars stämpelbeläggning enligt 35 § skall i hovrätt granskas, må dylik talan inom sex månader från det klandrade stämpelbeläggnings ägt rum anhängiggöras i den hovrätt, varunder ämbets- eller tjänstemannen lyder. Part, som ej nöjes åt hovrättens beslut, så ock advokatfiskalen i hovrätten, där han finner sådant nödigt för bevarande av kronans rätt, äga över beslutet anföra besvär, under villkor och i den ordning 30 kap. rättegångsbalken stadgar i fråga om fullföljd av talan mot hovrätts slutliga utslag i dit fullföljt tvistemål eller ärende rörande penningar eller sådant, som kan skattas i penningar.

34 §.

1. Ämbets- eller tjänsteman, notarius publicus eller mäklare, till vilken stämpel underkastad handling ingives, bör tillse, att handlingen är behörigen försedd med stämpel, och att stämpeln är makulerad på sätt i 25 § föreskrives.

Är anmälan om köp eller byte av fartyg eller fartygslott icke, då den inkommer till kommerskollegium, försedd med stämpel till behörigt belopp och erlägges ej genast efter erhållen tillsägelse penningar till det felande stämpelbeloppet, åligger det kommerskollegium att hos vederbörande ämbetsmyndighet påkalla åtgärd för uttagande av stämpelavgiftsbeloppet jämte såsom stämmoböter tre procent därå i den ordning, som om uttagande av oguldna kronoutskylder är stadgad. Av stämmoböterna skola

en tredjedel, dock högst 100 kronor, tillkomma den, som verkställer in-drivningen, och återstoden tillfalla statsverket.

Är annan handling, som i denna paragraf avses, icke behörigen för-sedd med stämpel och erläggas ej genast efter erhållen tillsägelse pennin-gar till det felande stämpelbeloppet eller, där ämbets- eller tjänstemannen ej är stämpelförsäljare, nämnda stämpelbelopp, må handlingen icke mot-tagas. Ämbets- eller tjänsteman, som uppburit betalning för dubbel be-läggningstämpel, utan att handlingen samtidigt därmed stämpelbelagts, åligger att med användande av tryckta, i löpande följd numrerade blan-ketter omedelbart och utan ersättning lämna kvitto å sålunda uppburna medel samt därvid anteckna kvittots huvudsakliga innehåll å en till blan-ketterna hörande, på samma sätt numrerad talong.

Då ämbets- eller tjänsteman jämlikt 28 § verkställer stämpelbelägg-ning av handling, som ingives till offentlig myndighet, åligger honom ock att utan ersättning makulera stämpeln. Är i annat fall stämpel till in-given handling ej vederbörligen makulerad, bör ämbets- eller tjänsteman-nen, notarius publicus eller mäklaren besörja fullgörandet därav mot er-sättning för besväret därmed av 5 öre för varje stämpel; dock må denna ersättning ej beräknas för flera stämplat än det minsta antal, som för handlingen erfordras.

2. Senast inom en månad efter upprättande av avhandling om köp av ej registreringspliktigt och i fartygsregistret icke infört fartyg om minst 40 bruttotons dräktighet eller av lott i sådant fartyg skola säl-jaren och köparen hos länsmannen i det länsmansdistrikt eller stadsfiskalen i den stad, där fartyget vid försäljningen hade sin hemort, gemensamt göra skriftlig anmälan om det träffade avtalet. Anmälan skall avgivas i två exemplar och åtföljas av det stämpelbelagda exemplaret av avhand-lingen samt innehålla uppgift om, vilken av kontrahenterna detta tillhör.

Länsmannen eller stadsfiskalen skall tillse, att handlingen är försedd med stämpel till behörigt belopp, och, därest detta icke är förhållandet, anmana kontrahenterna att åsätta felande stämpel samt därvid erinra om den i 47 § stadgade påföljd för underlåtenhet.

Sedan avhandlingens befunnits vara behörigen stämpelbelagd och de åsatta stämplatarna funnits vara makulerade, skall länsmannen eller stadsfi-skalen såväl å det stämpelbelagda exemplaret av avhandlingens som å ena exemplaret av den ingivna anmälan utan avgift meddela bevis, att avhand-lingen behörigen stämpelbelagd blivit hos honom företedd, och om dagen, då detta skett, varefter den stämpelbelagda avhandlingens samt det med länsmannens eller stadsfiskalens bevis försedda exemplaret av anmälnings-

skriften skola tillhandahållas, den förra den av kontrahenterna, som i anmälan uppgivits som dess ägare, och den senare den andra kontrahenten.

Vad i detta mom. är stadgat beträffande köpeavhandling om fartyg åger motsvarande tillämpning med avseende å avhandling om byte av fartyg.

47 §.

5. Om köpare av registreringspliktigt eller eljest registrerat fartyg, vars dräktighet uppgår till minst 40 bruttoton, underlåter att inom stadgad tid anmäla fånget till inskrivning i fartygsregistret och därigenom föranleder, att stämpelavgift för fånget icke i behörig ordning erlägges, böte ett belopp motsvarande den stämpel, varmed anmälan skolat förseas, dock minst tjugufem kronor. Lag samma vare för den, som genom byte blivit ägare av fartyg, som här sägs.

Utgivare av köpe- eller bytesbrev om icke registreringspliktigt och i fartygsregistret icke infört fartyg, vars dräktighet minst uppgår till 40 bruttoton, eller om lott i sådant fartyg skall för underlåtenhet att vid utgivandet eller senast vid fullgörandet av den i 34 § 2 mom. omnämnda anmälan förse dylik handling med stadgad stämpel böta den felande stämpelns belopp; dock vare minsta bot tjugufem kronor.

Där säljare och köpare av fartyg, varom här är sagt, eller av lott i sådant fartyg underlåta att inom tid och på sätt, som i 34 § 2 mom. stadgas, om det upprättade avtalet göra anmälan, böte vardera ett belopp, motsvarande den stämpel, varmed avhandlingen skolat förseas, dock vare minsta bot för en var av dem tjugufem kronor; och gäller vad här är stadgat i tillämpliga delar även med avseende å dem, vilka med varandra träffat skriftligt avtal om byte av sådant fartyg.

7. Har köpare eller säljare av fast egendom eller av fartyg eller lott i fartyg genom avtal om betalning utöver vad den för lagfarts vinnande eller vid anmälan till fartygsregistret företedda köpeavhandling innehåller eller genom erläggande eller mottagande av sådan betalning föranlett, att stämpelavgift icke utgjorts för hela det belopp, som betingats för den fasta egendomen med vad därtill hörer eller fartyget eller fartygslotten, böte två gånger den felande stämpelns belopp, dock icke under tjugufem kronor.

8. Har någon i skriftlig förklaring, varom i 8 § under rubrikerna: köp av fast egendom och köp av fartyg stadgas, mot bättre vetande lämnat oriktigt meddelande och därigenom föranlett, att stämpelavgift å något fång till fast egendom eller fartyg eller fartygslott icke blivit med behörigt belopp erlagd, böte från och med fyra till och med tio gånger det felande stämpelbeloppet; dock vare minsta bot tjugufem kronor.

53 §.

1. Av böter och annat skadestånd än i 2 mom. här nedan sägs, som enligt denna förordning ådömes, tillfalle hälften åklagaren och hälften kronan. Finnes särskild angivare, tage han hälften av åklagarens andel.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1916. Har avhandling om köp eller byte av fartyg, som äger en bruttodräktighet av minst 40 ton och är registreringspliktigt eller, fastän ej registreringspliktigt, införts i fartygsregistret, skolat på grund av hittills gällande bestämmelser förses med stämpel vid utgivandet, och varder behörigen visat, att stämpelbläggning i sådan ordning ägt rum, vare anmälan till fartygsregistret om köpet eller bytet fri från stämpel.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 12 maj 1916.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
Statsråden HASSELROT,
VON SYDOW,
friherre BECK-FRIIS,
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Föredragande departementschefen, statsrådet Vennersten anförde:

»Enligt 8 § gällande förordning om stämpelavgiften skall avhandling om köp eller byte av fartyg, vars dräktighet överstiger 40 ton, vid utgivandet förses med stämpel till belopp, i fråga om köpeavhandling, i vilken köpesumman är till bestämt belopp angiven, av 60 öre för varje fulla 100 kronor av köpesumman, men eljest av 15 öre för varje ton av fartygets dräktighet. Enligt 47 § 5 och 9 mom. skall utgivare av köpe- eller bytesbrev om fartyg för underlåtenhet att vid utgivandet förse dylik handling med stadgad stämpel, böta två gånger den felande stämpelns belopp, dock minst tjugufem kronor, samt därjämte ersätta kronans förlust. Därest avhandling, varom här är fråga, icke blivit behörigen stämpelbelagd, är enligt 47 § 6 mom. även den, vilken såsom bevis om förvärvad

rättighet mottager handlingen eller densamma för annans räkning försäljer, belånar eller till godkännande eller betalning företer utan att belägga den med felande stämpel, underkastad det för felaktig eller försummad stämpelbeläggning av handlingen stadgade ansvar.

Från statens sida utövas icke någon särskilt organiserad kontroll däröver, att här ifrågavarande stämpelskattskyldighet blir behörigen fullgjord. Den egentliga garanti, som finnes för fullgörandet av nämnda skyldighet, ligger i de omförmälda ansvarsbestämmelserna. Kommerskollegium, som har att mottaga anmälningar till fartygsregistret om skedda förändringar i äganderätten till fartyg, har icke ens då, såvitt icke även överlåtelsehandlingen i original företes, något åliggande att tillse, att stämpelbeläggning av överlåtelsehandlingen behörigen ägt rum, och saknar i det stora flertalet fall även möjlighet att kontrollera, att så skett. Ej heller i fråga om icke registreringspliktiga och icke registrerade fartyg kan, åtminstone i flertalet fall, kontroll över stämpelbeläggningen utövas av annan myndighet än de allmänna åklagarna. Beträffande den tillsyn i angivna hänseende, som utövas från åklagarmaktens sida, kan densamma av naturliga skäl icke bliva särdeles effektiv.

I det statsrådsprotokoll för den 14 mars 1913, som finnes bilagt nådiga propositionen nr 165 till 1914 års senare riksdag med förslag till ny stämpelförordning, redogöres för en med anledning av riksdagens skrivelse den 8 mars 1907 företagen utredning angående sättet för verkställande av stämpelbeläggning av stämpelpfiktiga handlingar och kontrollen därå. Nämnda utredning hade i första hand verkställts genom statskontorets försorg och resultatet därav föreligger i statskontorets till trycket befordrade underdåniga utlåtande den 31 december 1908. I detta utlåtande erinrar statskontoret bland annat därom, att, då man ville framtvinga stämpelskattens riktiga erläggande, erbjöde sig naturligen såsom den enklaste och närmast till hands liggande utvägen att förbinda underlåtenheten att erlägga skatten med någon för den skattskyldige menlig påföljd. *En* sådan påföljd och den som i första rummet erbjöde sig vore bötesansvar. *En annan* kunde ligga däruti, att den handling, som icke blivit behörigen försedd med stämpel, i större eller mindre grad berövades sin laga verkan. Bötesansvar för förseelse mot stämpelförordningen förekomme i alla länder, där denna skatt vore införd, i Sverige dock i väsentligt mindre grad än annorstädes, vilket förklarades genom den omständigheten, att den i äldre tider mera omfattande stämpelplikten hos oss blivit steg för steg så inskränkt, att den under årtiondena närmast före år 1894 nästan uteslutande träffade handlingar, som enligt lag skulle ingivas till domstol, och endast träffade dem då detta ingivande

skedde. Det vore klart, att, då stämpelbeskattningen var hållen inom så trånga gränser, problemet om en betryggande kontroll ställde sig på helt annat sätt och var väsentligt lättlostare än i länder med en vitt utsträckt stämpelbeskattning. Någon ansvarspåföljd för underlåten stämpelbeläggning behövde för det alldeles övervägande flertalet stämpelpliktiga handlingar icke stadgas, utan kunde denna påföljd, såsom i 1890 års stämpelförordning ock skett, inskränkas till de tre kategorier av handlingar, som skulle förses med stämpel oberoende därav, huruvida de företeddes inför offentlig myndighet, nämligen utländska försäkringsgivares premiekvittenser, köp-, bytes- och gåvobrev om fartyg samt utrikes växlar.

Såsom jämförelsevis svag betecknade statskontoret den kontroll, som ägde rum å utgörandet av, bland andra, stämpelavgiften för sådana handlingar som köpe- eller bytesbrev om fartyg. Statskontoret ansåge sig dock kunna antaga, att beträffande det stora flertalet handlingar de gällande kontrollbestämmelserna på ett i allmänhet verksamt sätt förebyggt skattevek. Beträffande sådana handlingar, som droge stämpel, även utan att de företeddes inför offentlig myndighet, kunde naturligtvis mera betryggande anordningar tänkas, och skulle stämpelbeskattningen komma att utsträckas så, att den omfattade ett flertal handlingar utöver dem, som nu träffades av skatten, torde förstärkt kontroll i åtskilliga fall vara nödvändig.

Medan i Sverige ämbets- eller tjänsteman, till vilken för hans ämbetsåtgärd ingåves stämpelpliktig handling, hade att tillse, att handlingen vore behörigen försedd med stämpel, och, om detta icke vore fallet eller penningar till det felande stämpelbeloppet icke erlades, icke finge mottaga handlingen, vore, enligt den av statskontoret härefter lämnade redogörelsen, i Norge och Danmark åt flertalet av så väl statens som kommunernas myndigheter och tjänstemän en vidsträcktare befogenhet lämnad, i det att de beträffande handlingar, som komme i deras händer, vore pliktiga att undersöka, huruvida handlingen är behörigen försedd med stämpel, och att, om detta icke vore förhållandet, taga handlingen i beslag för att i behörig ordning utkräva stämpelbeloppet och förfallna böter, varjämte i Danmark originalen till i avskrift företedda handlingar kunde infordras. Det vitsordades, att denna anordning ur kontrollsynpunkt visat sig verksam. Möjligen torde, om stämpelbeskattningen framdeles komme att utsträckas till ett flertal enskilda handlingar, någon motsvarande anordning hos oss kunna befinnas lämplig. Under nuvarande förhållanden torde enligt statskontorets mening omständigheterna knappast påkalla införandet av denna anordning.

Ville man anlita andra utvägar än de sålunda angivna för vinnande av ökad kontroll å stämpelavgiftens utgörande, låte detta sig svår-

ligen göra, med mindre mer eller mindre genomgripande modifikationer ägde rum i den enkla grundtanke, på vilken stämpelskatten ytterst vore byggd, att nämligen den enskilde ur statens förråd köpte det stämpelpapper, han behövde, och använde detta för den handling, han upprättat eller ville upprätta. Dessa modifikationer skulle då gå i den riktningen, att någon statens myndighet direkt kontrollerade eller bestämde det sätt, på vilket en handling försåges med stämpel. Detta kunde ske på flera olika sätt. Det kunde föreskrivas, att makuleringen av åsatt stämpel skulle ske genom myndighetens försorg eller att handlingen skulle ingivas till myndigheten för att förses med stämpel. Slutligen kunde man med övergivande av tanken om skatteinbetalningens förmedling genom stämplat och därmed ock i själva verket av hela skatteformen fordra kontant inbetalning av skattebeloppet. Alla dessa metoder hade kommit till användning i olika länder. I fråga om dem alla kunde sägas, att de verkade en väsentlig omgång vid skattens utgörande.

I sitt anförande till nyss återopade statsrådsprotokoll uttalade föredragande departementschefen bland annat, att, såsom statskontoret jämväl framhållit, redan gällande bestämmelser lämnade en ganska stor trygghet för att statens rätt till stämpelskatt behörigen tillgodoses. Departementschefen erinrade vidare om, att genom av honom föreslagna åtgärder behovet av ytterligare kontroll i vissa angivna hänseenden blivit i viss mån avhjälpt och i andra avseenden upphört att föreligga. De stämpelpliktiga handlingar, vilkas stämpelbeläggning vore överlämnad åt de skattskyldiga själva utan direkt tillsyn av offentlig myndighet, vore härefter endast, utom vissa bankbevis samt växlar m. fl. likartade handlingar, avhandlingar om köp eller byte av fartyg av viss minimidräktighet. I avseende å sistnämnda handlingar anförde departementschefen, att de fall, då stämpelplikt för dem föreläge, vore relativt få och att stämpelavgiften för dylika handlingar helt säkert icke vore av den betydelse för statskassan, att för dess skull särskilda kontrollanordningar kunde anses erforderliga.

Det har emellertid under senare tid uppstått anledning förmoda, att gällande bestämmelser om stämpelbeläggning av avhandlingar om köp och byte av fartyg, vilka bestämmelser för övrigt i vissa delar befunnits i och för sig mindre tillfredsställande, i större eller mindre utsträckning åsidosättas. Av sådan anledning och då på grund av nu inträdda förhållanden omsättningen av fartyg tagit helt andra dimensioner än förut och fartygen betinga hittills oanade höga pris, har jag ansett frågan om revision av dessa bestämmelser vara av den vikt, att den omedelbart bör företagas, och får jag i sammanhang med förslag till åtskilliga andra änd-

ringar i stämpelförordningen härmed anmäla ett förslag till nya bestämmelser angående stämpelbeskattning av här omnämnda affärstransaktioner angående fartyg.

Förslaget är byggt på utredning, som enligt givet uppdrag verkställt av landskamreraren Otto Landén. Ett av denne utarbetat förslag till ändrade bestämmelser i ämnet har varit föremål för granskning inom statskontoret och kommerskollegium, vilka ämbetsverk den 10 innevarande maj inkommit med gemensamt utlåtande över detsamma.»

Sedan departementschefen redogjort för innehållet i sistnämnda förslag och det däröver avgivna utlåtandet, vilka handlingar äro såsom bilagor I och II fogade vid statsrådsprotokollet, fortsatte departementschefen:

»I landskamreraren Landéns förslag har i fråga om stämpelskyldigheten bestämd åtskillnad gjorts emellan registreringspliktiga och icke registreringspliktiga fartyg. I fråga om köp eller byte av fartyg, som faller inom den senare kategorien, har bibehållits det nu gällande stadgandet, att stämpelplikt föreligger, endast då skriftlig avhandling om överlåtelsen blivit upprättad, och att själva överlåtelsehandlingen skall förseas med stämpel. Stämpelbeläggningen skulle principiellt ske vid avhandlingens utgivande, men underlåtenhet att vid utgivandet förse handlingen med stämpel skulle dock icke medföra ansvarspåföljd, därest stämpelbeläggningen fullgjordes senast vid avlämnandet av den anmälan om överlåtelsen, som enligt förslaget skulle inom viss tid göras hos vederbörande åklagarmyndighet. Vad åter beträffar de registreringspliktiga fartygen, skulle överlåtelse av sådana fartyg underkastas stämpelskatteplikt, oberoende av den omständigheten, huruvida skriftlig avhandling om överlåtelsen blivit upprättad eller icke. Stämpelbeläggningen skulle anknytas till den skriftliga anmälan om inträffad förändring i äganderätten, som enligt bestämmelserna om fartygs registrering skulle inom viss tid, efter det sådan förändring skett, hos kommerskollegium göras. En följd av den sålunda föreslagna ändringen av nuvarande bestämmelser var — utöver den utvidgade stämpelplikten för hithörande överlåtelser och den ändrade tiden för stämpelskyldighetens fullgörande —, att den subjektiva skattskyldigheten i regel överflyttats från upplåtaren till köparen, detta på grund av bestämmelserna i gällande förordning om registrering av fartyg därom, att anmälan till fartygsregistret i regel skall göras av fartygets ägare. Genom de föreslagna bestämmelserna avsågs att vinna ökad kontroll över stämpelskatteskyldighetens behöriga fullgörande. Härutöver innehöll det remitterade förslaget åtskilliga andra bestämmelser, som avsågo att undanröja befintliga brister i den nuvarande lagstiftningen på ifrågavarande område, vilka brister nu mera än förut falla i ögonen. Sålunda hade föreslagits, att köp eller byte av lott i far-

tyg skulle i fråga om stämpelskattskyldighet likställas med köp eller byte av fartyg, att den nu medgivna friheten att såsom grund för stämpelskattens beräkning vid köp av fartyg välja antingen fartygets dräktighet eller den avtalade köpesumman storlek skulle avskaffas samt att gränsen för skattskyldighet skulle bestämmas på grundval av fartygens brutto-dräktighet i stället för deras nettodräktighet. Särskilda bestämmelser hade även blivit föreslagna i fråga om stämpelskattskyldighet vid köp av fartyg från utlandet samt om deklaration till bekräftande av de uppgivna köpevillkorens riktighet och fullständighet, varjämte gällande ansvarsbestämmelser för underlåtenhet att behörigen fullgöra stämpelskattskyldigheten blivit kompletterade med nödvändiga tillägg, som hänförde sig till de föreslagna nya bestämmelserna om själva skattskyldigheten och ordningen för dess fullgörande.

I sitt utlåtande över förslaget hava ämbetsverken förklarat, att emot en utvidgning i och för sig av de nuvarande bestämmelserna på området i den av förslaget framgående omfattning icke vore något att erinra. Dock hava ämbetsverken anfört, att de i fråga om sättet för den utvidgade skattskyldighetens genomförande icke kunna tillråda, att fartygs egenskap av registreringspliktigt eller icke registreringspliktigt erhåller för beskattningsförfarandet den betydelse, som enligt förslaget avses. Spörsmålet, om fartyg vid visst tillfälle är registreringspliktigt, vore i många fall svårt att lösa och den genom upprätthållandet av berörda åtskillnad åsyftade kontroll torde kunna vinnas på ett annat sätt, i vilket avseende ämbetsverken givit vissa anvisningar. Härutöver hava ämbetsverken, på sätt av deras utlåtande framgår, föreslagit vissa smärre dels sakliga, dels endast redaktionella förändringar i det remitterade förslaget, vilka i det stora hela blivit iakttagna vid den revision, jag låtit förslaget sedermera undergå.

Departementsschefen.

Vid överbägandet av vad i ärendet förekommit har jag funnit, att såsom ett av de spörsmål, som i första rummet behöva besvaras, uppstått frågan, huruvida den beskattning, varom här är fråga, fortfarande såsom hittills skall vara bunden vid den omständigheten, att överlåtelse av äganderätt till fartyg skett genom skriftlig avhandling, eller om beskattningen skall avse att träffa själva transaktionen eller själva det faktum att överlåtelse ägt rum. För bedömandet härav förtjänar till en början att framhållas, hurusom stämpelbeskattningen på grund av sin tekniska anordning ovillkorligen förutsätter för sin praktiska tillämpning tillvaron av en handling, å vilken stämpeln kan fästas. I denna omständighet torde kunna sökas grunden till, att gällande stämpelförordning i likhet med den tidigare lagstiftningen på området sett sig nödsakad att såsom förutsätt-

ning för avgiftsplikt enligt 8 § i varje fall kräva tillvaron av en skriftlig handling. Den genom stämpelförfattningarna tid efter annan införda skattskyldigheten kan dock antagas vara inriktad på själva den rättshandling, om vars föremål, förutsättningar och villkor den om densamma upprättade urkunden lämnar upplysning. Lagstiftningen om stämpelskattskyldighet t. ex. för gåva förutsatte före 1914 års reform, att sådan skyldighet förelåg endast, om skriftlig handling angående gåvan hade upprättats. Sedan emellertid i sammanhang med vissa i förordningen om arvsskatt och skatt för gåva träffade nya anordningar även införts ett deklara-tionsförfarande för vissa fall, då någon erhållit arv eller gåva, upphörde behovet att för stämpelskattskyldighetens fullgörande hava tillgång till en skriftlig gåvohandling. Denna skyldighet kunde fullgöras genom stämpelbeläggning av deklarationshandlingen och 34 § i förordningen stadgar i enlighet härmed uttryckligen, att skattskyldighet för gåva äger rum, vare sig skriftlig handling om gåvan upprättats eller icke, varjämte i 42 § anges, huru stämpelskattskyldigheten fullgöres genom stämpelbeläggning av deklarationen. Det framgår av motiven för denna lagstiftning, hurusom det funnits naturligt att i beskattningshänseende likställa gåva, angående vilken skriftlig handling upprättats, med annan gåva och att det huvudsakligen varit ett tekniskt spørsmål, huru i senare fallet en skatt i stämpelns form kunde uttagas. Sedan detta tekniska spørsmål blivit löst, har även frågan om skatteplikten funnit sin för övrigt mycket enkla, rationella lösning.

I fråga om köp och byte av fartyg torde saken kunna ses på likartat sätt. Den skattskyldighet, som under stämpelskattens form sedan länge varit stadgad med avseende å dylika överlåtelser, torde genom lagstiftningen hava blivit begränsad till de fall, då om överlåtelsen upprättats skriftlig avhandling, just med hänsyn till det tekniska behovet av en urkund, å vilken stämpeln kunde fästas. Föreligger en sådan urkund, även utan att skriftlig avhandling om överlåtelsen upprättats, borde densamma utan tvekan kunna tagas i anspråk för stämpelbeläggningen och skattskyldigheten alltså kunna göras oberoende av den tillfälliga, skattskyldigheten principiellt ovidkommande omständigheten, huruvida kontrahenterna enats om att skriftligen avfatta sitt avtal om överlåtelsen eller icke.

I fråga om köp eller byte av registreringspliktiga eller eljest registrerade fartyg föreligger nu på grund av redan gällande stadganden en skriftlig handling, vilken väl kan ägna sig att användas såsom föremål för stämpelbeläggning, framför allt i de fall, då skriftlig avhandling om köpet eller bytet icke blivit utfärdad. Förslaget att anknyta stämpelskattskyldigheten vid denna handlings ingivande till det ämbetsverk,

kommerskollegium, som har att mottaga densamma i och för behöriga anteckningar i fartygsregistret, synes mig praktiskt och ändamålsenligt. Och det stämmer väl med den i stämpelförordningen redan införda principen, att tillsyn över stämpelskatteskyldighetens fullgörande skall utövas av den myndighet, till vilken stämpel underkastad handling ingives. Jag har med hänsyn härtill funnit mig kunna i huvudsak ansluta mig till vad det remitterade förslaget i denna del innehåller. I fråga om det av ämbetsverken framkastade spörsmålet, huruvida här antydda förfaringssätt skall gälla endast med avseende å registreringspliktiga fartyg eller kunna utsträckas även till andra fartyg, vilka blivit införda i fartygsregistret, har jag anslutit mig till ämbetsverkens förslag och i överensstämmelse härmed låtit omarbета hithörande bestämmelser i det remitterade förslaget.

I fråga åter om fartyg, vilka varken äro registreringspliktiga eller eljest blivit införda i fartygsregistret, föreligger nu icke skyldighet att hos något ämbetsverk göra anmälan om inträffade förändringar i äganderätten. Och det synes näppeligen vara lämpligt att införa någon sådan skyldighet, som icke i och för sig är behövlig i sjöfartens intresse eller med hänsyn till något annat allmänt intresse än det rent fiskaliska. Vid sådant förhållande har jag ansett mig kunna godkänna förslaget därom, att stämpelavgift vid köp eller byte om fartyg, varom nu är fråga, allt fortfarande skall erläggas, endast då skriftlig överlåtelsehandling upprättats, och fullgöras genom stämpelbeläggning av denna avhandling. Emellertid finner jag det vara både berättigat och nödvändigt att i någon mån skärpa de gällande bestämmelsernas effektivitet, och har jag godkänt den anordning, som det remitterade förslaget i sådant avseende ifrågasatt och som till sina huvuddrag bygger på en av Kungl. Maj:t tidigare föreslagen lagstiftning.

Då det år 1912 var fråga om införandet av skärpt kontroll över stämpelbeläggningen av skogsavverkningskontrakt, föreslog sålunda Kungl. Maj:t i proposition (nr 95) till riksdagen en anordning, som av det remitterade förslagets författare tagits till mönster. Anordningen innebar, att såväl köpare som upplåtare av avverkningsrätt till skog om upplåtelsen skulle göra skriftlig anmälan hos vederbörande länsman eller stadsfiskal och därvid visa, att upplåtelsehandlingen blivit behörigen stämpelbelagd, allt vid stadgad ansvarspåföljd för uraktlåtenhet. Härigenom skulle det bliva möjligt för vederbörande åklagare att i långt större utsträckning än den dåvarande lagstiftningen medgäve övervaka stämpelskattebestämmelsernas efterlevnad i förevarande avseende. Det viktigaste härvid vore, enligt vad föredragande departementschefen i ärendet anförde, att varje avhandling av ifrågavarande slag skulle företes för länsmannen eller stads-

fiskalen och att uraktlåtenhet härutinnan medförde ansvar. Men den trygghet för stämpelskattens utgörande, som låge i en sådan anordning, syntes komma att väsentligen stärkas, därest ansvaret lades i första hand på både säljare och köpare och ej endast på den förre. Om saken ordnades så, borde ock båda vara skyldiga att sörja för, att den vidtagna åtgärden bringades till vederbörande åklagares kännedom.

Den sålunda föreslagna lagstiftningen onödiggjordes genom riksdagens beslut att avskaffa stämpelskatten å avhandlingar om skogsavverkningsrätt. Bevillningsutskottet vid 1912 års riksdag yttrade emellertid i avseende å anordningen, att möjligheten för skattskyldig att undandraga sig skyldighetens fullgörande vore på ett lyckligt sätt kringskuren ävensom att genom stadgandet om anmälningsplikt inom viss tid åklagaren erhållit ett synnerligen gott stöd för ett framgångsrikt fullföljande av åtal för försummad stämpelbeläggning.

Vad ämbetsverken ifrågasatt därom, att skattskyldigheten måtte uttryckligen fastslås även för de fall, då avtalet är muntligt, har jag icke ansett mig kunna utan mera ingående utredning, vartill erforderlig tid nu icke står till förfogande, tillmötesgå i vidare mån än som enligt förslaget skett.

I gällande stämpelförordning stadgas, att stämpelavgiften för köpbrev om fartyg skall utgå i förhållande antingen till köpesumman eller till fartygets dräktighet. Den sistnämnda grunden skall tillämpas, där köpesumman icke är till bestämt belopp angiven. I enlighet med det utarbetade, i denna del av ämbetsverken biträdda förslaget har jag funnit en sådan valfrihet numera vara alldeles oberättigad. Något talande skäl för behovet av att taga dräktigheten till måttstock lär knappast kunna anföras, därest det, såsom i förslaget skett, blir sörjt för, att uppgifter om köpesummans storlek stå till buds, och stadgandet torde så mycket mindre böra kvarstå oförändrat, som med nu rådande fartygspris missförhållandet mellan en stämpelavgift, som utgår i ena fallet med 60 öre för varje fulla 100 kronor av köpesumman och i andra fallet med 15 öre för varje ton av fartygets dräktighet, är vida mer i ögonen fallande än hittills. Då jag anser, att en beskattning av här förevarande slag i likhet med andra omsättningskatter bör stå i visst förhållande till det omsatta föremålets handelsvärde eller pris, har jag alltså med gillande av förslaget i denna del föreslagit, att stämpelavgiften vid köp av fartyg alltid skall beräknas i förhållande till köpesumman. Vid byte bibehålles däremot beräkning efter tontal.

I sammanhang härmed har föreslagits viss förändring angående

Bihang till riksdagens protokoll 1916. 1 saml. 173 häft. (Nr 195.) 3

den dräktighetsgräns, vid vilken här ifrågavarande skattskyldighet skall inträda. Enligt gällande bestämmelser är gränsen satt vid en dräktighet av 40 ton, vilket tolkas såsom där stode 40 *nettoton*. Jag har funnit det mera överensstämmande med nuvarande grunder för dräktighetens användande såsom måttstock att lägga dräktigheten i *bruttoton* till grund för stämpelskattskyldighetens beräkning såväl i fråga om gränsen för skattskyldighets inträde som, beträffande byte av fartyg, i fråga om skattebeloppets storlek.

I de fall, då fartyg köpas från eller säljas till utlandet, föreligga särskilda omständigheter, som böra beaktas vid stämpelbeskattnings ordnande. Skatten är mera ägnad att vara en skatt på avyttringen än på förvärvet av fartyg. Med hänsyn härtill har ock stadgats, dels att stämpelavgift icke skall erläggas för fartyg, som efter förvärv från utlandet anmäles till införande såsom svenskt i fartygsregistret, dels att avgift för överlåtelse av fartyg till utlandet skall erläggas i sammanhang med anmälan om fartygets avförande ur registret. I fråga om icke registrerade fartyg bibehållas här såsom i andra fall skyldigheten att erlägga stämpelskatten vid upplåtelsehandlingens utfärdande eller sist vid fullgörandet av den deklaraionsplikt, som stadgas i 34 § 2 mom.

Ämbetsverken hava ifrågasatt, att stämpelfrihet skall äga rum, då köp grundat sig på beställning, som avser nybyggnad av fartyg. För egen del är jag ense med ämbetsverken härutinnan. Någon uttrycklig föreskrift härom torde emellertid icke vara erforderlig, då i allt fall så lär bli förhållandet.

Med godkännande av ämbetsverkens härutinnan avgivna förslag har jag i 9 § infört ett stadgande därom, att stämpelavgiften vid köp eller byte av fartyg skall bäras av köpare och säljare till hälften vardera, dock att köparen ensam skall bära stämpelavgiften för köp, som skett genom inrop å exekutiv auktion.

Påföljden för uraktlåtenhet att fullgöra anmälningsplikt har ansetts lämpligen böra bestämmas till böter, och har samma påföljd stadgats för missledande uppgifter, som föranleda oriktig stämpelbeläggning. Försummelse att ombesörja stämpelbeläggningen har i fråga om överlåtelse av icke registreringspliktigt eller eljest icke registrerat fartyg likaledes underkastats bötesansvar. Däremot har för de fall, då stämpelplikten skall fullgöras vid anmälan till fartygsregistret om fartygsöverlåtelsen och sålunda är underkastad omedelbar tillsyn från den ämbetsmyndighets sida, hos vilken anmälan göres, annan påföljd ansetts icke erforderlig än skyldighet att betala stämmoböter, motsvarande 3 procent av det felande stämpelbeloppet, varjämte förordnats, att det felande beloppet jämte stämmoböterna omedel-

bart skall indrivnas. Den i 34 § stämpelförordningen stadgade påföljd, att handling, som icke är behörigen stämpelbelagd, ej må mottagas av den myndighet till vilken den skall ingivas, har ansetts icke kunna med fördel påbjudas i fråga om anmälan till fartygsregistret.

Det har ansetts i detta sammanhang vara lämpligt upptaga ett av 1909 års stämpelkommitterade förslaget stadgande, att den, vilken angiver förseelse, som faller under stämpelförordningen, skall hava rätt till hälften av åklagarens andel i de böter jämte visst skadestånd, som ådömas enligt nämnda förordning.

För övrigt innebär förslaget den nyheten, att köp eller byte av lott i fartyg, vars dräktighet uppgår till minst 40 bruttoton, i fråga om stämpelplikt skall likställas med köp eller byte av fartyg.

Övriga nu föreslagna ändringar i gällande stämpelförordning hava sin grund i vederbörande myndigheters framställningar i ämnet eller eljest inträdda nya förhållanden. Hit hör det gjorda tillägget till 1 § angående införandet bland fjärde avdelningens myndigheter av stuteriöverstyrelsen. Likaså borttagandet av den särskilda stämpeln enligt 3 § för bevis, som jämlikt förordningen om automobiltrafik meddelas angående igenkänningsmärke för automobil, vilken ändring betingats av den jämlikt kungörelsen den 12 november 1915 om automobilregisters förande m. m. införda skyldighet för automobilägare att vid vissa anmälningar till automobilregistret erlagga särskilda avgifter, som avse att fylla samma uppgift som den nu utgående av mig till avskaffande föreslagna särskilda stämpelavgiften, samt den föreslagna stämpelfriheten för resolution på ansökning om förordnande för lantmätare att verkställa ägostyckning i de fem norrländska länen. Den föreslagna ändringen av 20 § sammanhänger med de ändringar av 30 kapitlet rättegångsbalken, som trätt i kraft den 1 oktober 1915 och som innefatta förändrade bestämmelser angående rätt att fullfölja talan mot hovrätts beslut.

I fråga om samtliga här berörda ändringsförslag har statskontoret vid skilda tider avgivit yttranden.

Det har synts mig angeläget, att samtliga nu föreslagna ändringar i stämpelförordningen träda i kraft, så snart ske kan, och har jag med hänsyn härtill föreslagit, att den nya förordningen skall träda i kraft den 1 juli 1916.»

Sedan departementschefen här efter uppläst det föredragna förslaget till förordning om vissa ändringar i förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften, hemställde han, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att antaga det upplästa förslaget.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen förordna, att till riksdagen skulle avlätas nådig proposition av den lydelse, bilagan litt. vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

C. B. von Mentzer.

*Bilaga I.***Förslag**

till

vissa ändringar i förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften.**8 §.**

Följande enskilda handlingar skola, även där de äro utfärdade av offentlig myndighet, förses med stämpel på sätt här nedan stadgas.

Byte av fartyg, vars dräktighet överstiger 40 bruttoton,
om fartyget är registreringspliktigt:

anmälan därom till fartygsregistret skall, därest icke avhandlingen om bytet på grund av hittills gällande bestämmelser skolat vid utgivandet förses med stämpel samt behörigen visas, att stämpelbeläggning i sådan ordning ägt rum, vid företeendet hos kommerskollegium förses med stämpel av 15 öre för varje bruttoton av fartygets dräktighet;

om fartyget icke är registreringspliktigt:

avhandling därom skall vid utgivandet förses med stämpel av 15 öre för varje bruttoton av fartygets dräktighet.

Vad här är stadgat med avseende å fartyg gäller även i fråga om lott i fartyg om minst 40 bruttotoners dräktighet.

I övrigt skall i tillämpliga delar i fråga om byte av fartyg gälla vad om köp av fartyg i denna paragraf är stadgat.

Köp av fast egendom:

Köp av lösören, vilka i säljarens vård kvarbliva:

Köp av fartyg, vars dräktighet överstiger 40 bruttoton,

om fartyget är registeringspliktigt:

anmälan därom till fartygsregistret skall, därest icke köpeavhandlingen på grund av hittills gällande bestämmelser skolat vid utgivandet förses med stämpel samt behörigen visas, att stämpelbeläggning i sådan ordning ägt rum, vid företeendet hos kommerskollegium förses med stämpel av 00 öre för varje fulla 100 kronor av köpesumman.

Upphör fartyg på grund av försäljning till utlandet att vara svenskt, skall anmälan om dess avförande ur fartygsregistret förses med stämpel enligt vad härovan stadgas.

För köp av fartyg från utländsk ägare äger här stadgade avgiftsskyldighet icke rum.

Där köpeavhandling, utan tillägg till eller förändring i stadgade villkor, överlåtes inom den för anmälan till fartygsregistret stadgade tid och inom samma tid för införande i fartygsregistret företes, äger stämpelbeläggning rum endast vid sista fånet.

Anmälan som här ovan omförmäles, skall åtföljas av skriftlig, såväl av köparen, om denne är svensk, som av säljaren på heder och samvete avgiven förklaring, att icke i någon form lämnats eller skall lämnas annan betalning för köpet än den, som finnes upptagen i den eller de företedda fångeshandlingarna eller eljest blivit anmäld;

om fartyget icke är registreringspliktigt:

avhandling därom skall vid utgivandet förses med stämpel av 00 öre för varje fulla 100 kronor av köpesumman.

Vad här under ovanstående rubrik: Köp av fartyg är stadgat om fartyg gäller ock med avseende å lott i fartyg om minst 40 bruttotons dräktighet.

Sökes på grund av köpeavhandling om fartyg, hos offentlig myndighet inteckning eller betalning för ogulden köpeskilling, skall köpeavhandlingen förses med särskild stämpel av 25 öre för varje fulla 100 kronor av det kapitalbelopp, för vilket inteckning eller betalning sökes;

dock är köpeavhandling fri från sistnämnda stämpel, då på grund därav fordran bevakas i konkurs eller inteckning sökes i järnväg.

Se för övrigt 9, 10 och 13 §§.

34 §.

1. Ämbets- eller tjänsteman, notarius publicus eller mäklare, till vilken stämpel underkastad handling ingives, bör tillse, att handlingen är

behörigen försedd med stämpel, och att stämpeln är makulerad på sätt i 25 § föreskrives.

Är anmälan om köp eller byte av fartyg eller fartygslott icke vid företeendet inför kommerskollegium försedd med stämpel till behörigt belopp och erlägges ej genast efter erhållen tillsägelse penningar till det felande stämpelbeloppet, åligger det kommerskollegium att hos vederbörande ämbetsmyndighet påkalla åtgärd för uttagande av stämpelavgiftsbeloppet jämte såsom stämmoböter tre procent därå i den ordning, som om uttagande av oguldna kronoutsylder är stadgad. Av stämmoböterna skola en tredjedel, dock högst 100 kronor, tillkomma den, som verkställer indrivningen, och återstående två tredjedelar tillfalla statsverket.

Är annan handling, som i denna paragraf avses, icke behörigen försedd med stämpel och erlägges ej genast efter erhållen tillsägelse penningar till det felande stämpelbeloppet eller, där ämbets- eller tjänstemannen ej är stämpelförsäljare, nämnda stämpelbelopp, må handlingen icke mottagas. Ämbets- eller tjänsteman, som uppburit betalning för dubbel beläggningsstämpel, utan att handlingen samtidigt därmed stämpelbelagts, åligger att med användande av tryckta, i löpande följd numrerade blanketter omedelbart och utan ersättning lämna kvitto å sålunda uppburna medel samt därvid anteckna kvittots huvudsakliga innehåll å en till blanketterna hörande, på samma sätt numrerad talong.

Då ämbets- eller tjänsteman jämlikt 28 § verkställer stämpelbeläggning av handling, som ingives till offentlig myndighet, åligger honom ock att utan ersättning makulera stämpeln. Är i annat fall stämpel till ingiven handling ej vederbörligen makulerad, bör ämbets- eller tjänstemannen, notarius publicus eller mäklaren besörja fullgörandet därav mot ersättning för besväret därmed av 5 öre för varje stämpel; dock må denna ersättning ej beräknas för flera stämplat än det minsta antal, som för handlingen erfordras.

2. Senast inom en månad efter upprättande av avhandling om köp av ej registreringspliktigt fartyg om minst 40 bruttotons dräktighet eller av lott i sådant fartyg skola säljare och köpare hos länsmannen i det länsmansdistrikt eller stadsfiskalen i den stad, där fartyget vid försäljningen hade sin hemort, gemensamt göra skriftlig anmälan om det träffade avtalet. Anmälan skall avgivas i två exemplar och åtföljas av det stämpelbelagda exemplaret av avhandlingen samt innehålla uppgift om, vilken av kontrahenterna detta tillhör.

Länsmannen eller stadsfiskalen skall tillse, att handlingen är försedd med stämpel till behörigt belopp, och, därest detta icke är förhållandet,

anmana kontrahenterna att åsätta felande stämpel samt därvid erinra om den i 47 § stadgade påföljd för underlåtenhet.

Sedan avhandlingen befunnits vara behörigen stämpelbelagd och de åsatta stämplarna funnits vara makulerade, skall länsmannen eller stadsfiskalen såväl å det stämpelbelagda exemplaret av avhandlingen som å ena exemplaret av den ingivna anmälan utan avgift meddela bevis, att avhandlingen behörigen stämpelbelagd blivit hos honom företedd, och om dagen, då detta skett, varefter den stämpelbelagda avhandlingen samt det med länsmannens eller stadsfiskalens bevis försedda exemplaret av anmälnings-skriften skola tillhandahållas, den förra den av kontrahenterna, som i anmälan uppgivits som dess ägare, och den senare den andra kontrahenten.

Vad här är stadgat äger motsvarande tillämpning med avseende å avhandling om byte av icke registreringspliktigt fartyg om minst 40 bruttoton dräktighet.

47 §.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

5. Utgivare av köpe- eller bytesbrev om icke registreringspliktigt fartyg, vars dräktighet minst uppgår till 40 bruttoton, eller om lott i sådant fartyg skall för underlåtenhet att vid utgivandet eller senast vid fullgörandet av den i 34 § 2 mom. omförmälda anmälan förse dylik handling med stadgad stämpel böta två gånger den felande stämpelns belopp, dock vare minsta bot tjugufem kronor.

Där säljare och köpare av icke registreringspliktigt fartyg, vars dräktighet uppgår till minst 40 bruttoton, eller av lott i sådant fartyg underlåta att inom tid och på sätt, som i 34 § 2 mom. stadgas, om det upprättade avtalet göra anmälan, böte vardera ett belopp, motsvarande den stämpel, varmed avhandlingen skolat fördes, dock vara minsta bot för en var av dem tjugufem kronor. Och gäller vad här är stadgat i tillämpliga delar även med avseende å dem, vilka med varandra träffat skriftligt avtal om byte av icke registreringspliktigt fartyg, vars dräktighet uppgår till minst 40 bruttoton.

Om köpare av registreringspliktigt fartyg, vars dräktighet uppgår till minst 40 bruttoton, underlåter att inom stadgad tid anmäla sig till inskrivning i fartygsregistret och därigenom föranleder, att stämpelavgift

för fänget icke erlägges, böte ett belopp motsvarande den stämpel varmed anmälan skolat förses, dock minst tjugufem kronor. Lag samma vare ock för den, som genom byte blivit ägare av fartyg, som här sägs.

6. — — — — —

7. Köpare eller säljare av fast egendom eller av fartyg eller lott i fartyg, som genom avtal om betalning utöver vad den för lagfarts vinande eller för erhållande av införande i fartygsregistret företedda köpeavhandling innehåller eller genom erläggande eller mottagande av sådan betalning föranlett, att stämpelavgift icke utgjorts för hela det belopp, som betingats för den fasta egendomen med vad därtill hörer eller fartyget eller fartygslotten, skall böta två gånger den felande stämpels belopp, dock icke under tjugufem kronor.

8. Har någon i skriftlig förklaring, varom i 8 § under rubrikerna: köp av fast egendom och köp av fartyg, vars dräktighet överstiger 40 bruttoton, stadgas, mot bättre vetande lämnat oriktigt meddelande och därigenom föranlett, att stämpelavgift å något fång till fast egendom eller fartyg eller fartygslott icke blivit erlagd, böte från och med fyra till och med tio gånger det felande stämpelbeloppet; dock vare minsta bot tjugufem kronor.

9. — — — — —

53 §.

1. Av böter och annat skadestånd än i 2 mom. här nedan sägs, som enligt denna förordning ådömas, tillfalle hälften åklagaren och hälften kronan. Finnes särskild angivare, tage han hälften av åklagarens andel.

2. — — — — —

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1916.

Bilaga II.

Stockholm den 1 maj 1916.

Till Konungen.

Genom nådig remiss den 3 april 1916 hava statskontoret och kommerskollegium erhållit befallning att beträffande ett remissen bilagt, av landskamreren O. W. Landén utarbetat förslag till vissa ändringar i nådiga förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften avgiva gemensamt utlåtande, i vad förslaget avser stämpelbeläggning vid köp och byte av fartyg.

Ämbetsverken få, såsom resultat av sin granskning av förslaget i berörda delar, anföra följande.

För ett närmare bedömande i vad mån de genom det förevarande förslaget ifrågasatta ändrade stadgandena rörande stämpelskatt vid byte och köp av fartyg må vara ägnade att, såsom torde vara avsett, avhjälpa de brister och olägenheter som ansetts vidlåda de gällande bestämmelserna i ämnet, lärer till en början böra tillses, i vilka avseenden den nuvarande anordningen av berörda skatt, såvitt ämbetsverken därav hava erfarenhet, giver anledning till anmärkning.

I detta hänseende är då först att erinra, hurusom den stadgade begränsningen av skatteplikten till endast avtal, som avse fartyg med större dräktighet än 40 ton, föranleder, särskilt därigenom att dräktigheten är här — liksom för övrigt i allmänhet i lagstiftningen, där ej annat sägs — tagen i betydelse av nettodräktighet, till att från stämpelplikt äro i stor utsträckning befriade dylika avtal rörande fartyg, som med hänsyn till värdet äro ur nu ifrågavarande skattesynpunkt av långt större betydelse än en stor del av de fartyg som falla inom den stadgade skattegränsen. Särskilt gäller detta i fråga om maskindrivna fartyg, som med hänsyn till gällande mättningsföreskrifter i regel måste på grund av stora avdrag för drivkraften hava i förhållande till bruttodräktigheten jämförelsevis ringa nettodräktighet. Isynnerhet är så förhållandet med fiskefartyg och bogserfartyg. Med syftet med den ifrågavarande skatten, som väl är att anse såsom en ren omsättningsskatt, torde bäst överensstämma, att avtal rörande dylika fartyg, vilka avtal ju kunna avse betydande belopp, också vore underkastade skatteplikt. Härvid bör ock uppmärksammas, att det hittills måst framstå såsom anmärkningsvärt, att för avtal, som röra sig om kanske helt ringa belopp, skatt skall utgöras. Någon motsvarande storleksbegränsning är icke heller stadgad beträffande skatten vid dylikt avtal om fast egendom. Om alltså principiellt icke skulle erfordras någon annan begränsning än som kunde föranledas av hänsyn till själva värdebeloppet, varom avtal rör sig, och som i fråga om köp av fartyg redan finnes uttryckt därigenom att skatt icke utgår för köpeskilling, som understiger 100 kronor, lärer emellertid av praktiska skäl en begränsning med hänsyn till fartygen i allt fall bliva nödig. Dels torde det bliva

förenat med stor svårighet att i fråga om byte av fartyg anlägga skattegrunden efter värdeberäkning, dels skulle det bliva för vederbörande enskilde allt för betungande, om skatten skulle komma att drabba vilka små fartyg som helst. Ämbetsverken finna alltså, att, i brist på lämpligare grund, fartygs storlek bör fortfarande, åtminstone tillsvidare, bliva i viss mån bestämmande för skatteplikten, men att den i detta hänseende stadgade begränsningen lämpligen bör jämkas i syfte att borttaga grunden för ovan framställda anmärkning.

Vad sålunda sagts om förvärv av helt fartyg äger i tillämpliga delar giltighet även beträffande förvärv av lott i fartyg. Till ett annat bedömande i detta hänseende av avtal om lott i fartyg än av avtal om helt fartyg, giva nämligen förhållandena i och för sig icke anledning. En lott i ett visst fartyg kan givetvis äga större penningvärde än ett annat helt fartyg. Något skäl till befrielse från skatt, såsom emellertid gällande stadganden föranleda, då avtalet avser endast lott i fartyg, synes alltså icke föreligga. På grund härav och då dessutom sådan skattefrihet lämnar utväg att genom uppdelning av ett avtal, som i själva verket avser fartyg i dess helhet, i flera särskilda avhandlingar om olika lotter i fartyget undvika stämpelskatt, där den eljest rätteligen skolat utgöras, synes en ändring härutinnan av gällande bestämmelser vara av omständigheterna betingad.

Stämpels beräkning i vissa fall, såsom gällande stadganden medgiva, efter fartygs tontal — som i fråga om bytesavtal näppeligen torde kunna frånkommas — blir ock olämpligt beträffande köp av fartyg i de fall då tontalet, därför att köpeskillingens belopp icke angivits i avhandlingen, reglerar stämpels belopp, något som ock ofta medför, att staten erhåller mindre stämpelskatt än som varit fallet, om köpesumman kunnat läggas till grund. Ett fartygs storlek är nämligen i och för sig icke uttryck för fartygets värde, även om det är en av de många faktorer, som tillhopa bestämma detsamma. Utgår man från att den stadgade avgiftssatsen av 15 öre för ton må hava varit med hänsyn till förhållandena på sin tid såvitt möjligt rätt avvägd i förhållande till avgiften efter värde, sådant detta vid köp kommit till uttryck genom köpeskillingsbeloppet, skulle 4 nettoton motsvara ett medelvärde av 100 kronor. Även om man finge antaga att sagda förhållande må hava varit ett något så när riktigt medeltal för ytterligheterna beträffande fartygsvärden, ligger det emellertid i öppen dag, att, i betraktande av de så ytterst växlande värden olika fartyg måste förete, en för dem alla gemensam skattesats av nämnda innebörd, om än så väl avvägd, alltid med nödvändighet måste verka synnerligen olikformigt för skilda slag av fartyg. Medan en efter sådan grund utgående skatt måste i samma mån som ett fartyg har högre värde än det normala bliva allt mindre kännbar, träffar den däremot ett fartyg av mindre värde ojämförligt mycket hårdare. I bägge fallen verkar således skatten i motsatt riktning mot vad förhållandena i och för sig bort föranleda. En given följd härav, som synes särskilt böra beaktas, är, att segelfartygen — ställda i motsats till maskindrivna fartyg — måste, såsom överhuvudtaget av mindre värde än de senare, härvidlag komma i en ogynnsammare ställning än de maskindrivna fartygen, vilket, på samma gång som det innebär en orättvisa mot segelfartygen, måste, då de maskindrivna fartygen representera de ojämförligt större värdena, medföra, att staten genom tillämpning av en dylik skattegrund går i mistning av ganska avsevärda skattebelopp. Till belysning av nu påpekade missförhållanden, som vid de stegrade fartygspriserna

framträda än skarpare, må anföras ett par typiska exempel. För ett lastångfartyg av 2,000 nettoton, som för närvarande kan äsättas ett medelvärde av c:a 1,000 kronor för ton, skulle den nuvarande skatten uppgå beräknad efter tontal till c:a 300 kronor, men efter köpeskillingen till cirka 12,000 kronor; och för bogserångfartyg, vilka väl i regel hava lägre dräktighet än 40 nettoton och således vid dräktighetsberäkning skulle undgå skatt, skulle i fall t. ex. då värdet å fartyget utgör 100,000 kronor, något som för ett sådant fartyg icke är överdrivet, skatten beräknad efter köpeskillingen kunna belöpa sig till 600 kronor. Inför sålunda belysta förhållanden torde vara förklarligt nog, att man vid avtal om köp av fartyg sökt tillvarataga egen fördel genom att välja den av författningen åtminstone icke förhindrade utvägen att genom uteslutande i avhandlingen av köpesumman komma i åtnjutande av förmånen av lägre stämpelskatt. Genom undvikande av skriftlig form — vilken ingalunda är påbjuden — kan för övrigt skatten helt och hållet fränkommas. Ett annat sätt att i förekommande fall tillförsäkra sig förmånen av den lindrigare skatteberäkningen efter tontal, kan sägas hava utbildat sig i praxis. ity att rörande avtalet utfärdas först köpekontrakt, däri köpeskillingen angives, och därefter köpebrev, i vilket icke införes uppgift om köpesumman, samt att endast denna senare handling stämpelbelägges och då efter tontalsberäkning. Att detta sistnämnda förfarande icke står i överensstämmelse åtminstone med lagstiftarens mening synes vara tydligt, men huruvida detsamma med hänsyn till gällande stadganden, må kunna föranleda till ansvarspåföljd för oriktig stämpelbeläggning förefaller nog så ovisst.

Huru som helst må av det anförda vara med tillräcklig tydlighet påvisat, att såväl av hänsyn till rättvisa och billighet som för tillvaratagande av statens skatteintresse bör vara angeläget att åstadkomma en bättre grund för den ifrågavarande skatteberäkningen än efter fartygs storlek. Genom att efter förhållandena avväga avgiftssatsen så riktigt som möjligt, särskilt om i sådant syfte anlades en särskild norm för segelfartygen jämte pramar och en annan för maskindrivna fartyg, skulle nog, även med bibehållen tontalsberäkning, åtskilligt vinnas till det bättre, men även i så måtto modifierad skulle i allt fall skattegrunden, om ock missförhållandena bleve mindre skarpa, dock långt ifrån upphäva anledningen till sådana. Själva anordningen med tontalsberäkning har tvivelsutan från början varit en nödfallsutväg, som anlitats för att komma åt skatt i sådana fall, där den eljest icke skulle utgått. Sakerligen har det i betraktande av skattens karaktär av omsättningsskatt varit ett önskemål att anpassa den i varje fall efter det värde föremålet för avtalet representerade. Svårigheten härför särskilt vad angår bytesavtal har ovan berörts och vad köp av fartyg beträffar sammanhänger densamma i viss mån med det anmärkta förhållandet, att för förvärv av fartyg, liksom i fråga om lös sak i allmänhet, icke erfordras skriftlig avhandling. Skatteplikten kan därför, såsom även berörts, helt och hållet fränkommas därigenom att avtalet göres muntligt. Så länge denna möjlighet att helt undgå skatten lämnas öppen kan således befaras, att åtgärder, som i övrigt vidtagas för att göra bestämmelserna mera effektiva, skulle förfela sin verkan. Det kan nämligen antagas — i synnerhet om en förhöjning av skattesatsen gäve ökad anledning därtill — att skriftlig form för avtalen så vitt möjligt undvekes. Enda utvägen, för att komma till ett i allo tillfredsställande resultat, torde därför vara, att stämpelskatten, även här i överensstämmelse med densammas egenskap av omsättningsskatt, fastslås att utgå oberoende av avtalets form. Sker detta, lära betänk-

ligheter icke möta mot att i fråga om köpeavtal om fartyg alltid uppställa köpesumman såsom grund för beräkningen av stämpeln. I så fall gäller emellertid att utfinna lämpliga medel för att alltid kunna få fram en tillförlitlig uppgift om beloppet av köpeskillingen.

Men även om stämpelskatten bleve i nu omhandlade avseenden lämpligen anordnad, återstår emellertid att också kontrollen över skattens riktiga fullgörande göres mera effektiv än vartill gällande stadganden föranleda. Kontrollen beträffande ifrågavarande skatt, vilken icke, såsom eljest i flertalet fall är förhållandet med de i stämpelförordningen åsyftade avgifterna, är satt i förbindelse med någon rörande den stämpelpfiktiga handlingen av offentlig myndighet företagen ämbetsåtgärd, ställer sig alltid svår och skulle bliva än svårare, därest även muntliga avtal gjordes till föremål för sådan beskattning. Den nuvarande kontrollen inskränker sig i det hela till att, då avhandling av ifrågavarande slag av en eller annan anledning företes hos offentlig myndighet, denna då tillser huruvida förskriften stämpelbeläggning skett, och, om så befinnes ej vara fallet, vidtager åtgärd efter omständigheterna.

Slutligen äro ej heller de ansvarsbestämmelser, som för närvarande äro avsedda att i sin mån medverka till att skatteförfarandet varder effektivt, för ändamålet tillfyllestgörande. Även i detta hänseende måste det förhållandet att endast skriftligt avtal är stämpelpfiktigt samt att skriftlig form för avtalet icke är nödvändig, öva ett visst inflytande. Detta gör nämligen exempelvis, å ena sidan, att i fråga om anmälningar till fartygsregistret om ändring i äganderätten till fartyg, redan av sådan anledning fordran icke kan uppställas å företeende av fängeshandling samt bereder, å andra sidan, en enskild part, som underlåtit att fullgöra honom åliggande stämpelpfikt, tillfälle att kunna vidtaga åtgärder, varigenom han undandrar sig att träffas av ansvarspåföljd för sin underlåtenhet. Den gällande anordningen för ansvarets utkrävande torde icke bereda åklagaren anledning och medel i tillräcklig mån att beivra fall av försummelser. Det måste nämligen, om åklagaren fått kunskap om att ett avtal ägt rum — och avtal om fartyg måste i de flesta fall nog få en viss grad av offentlighet — i allt fall möta stor svårighet för honom att förskaffa sig visshet, huruvida avtalet skett skriftligt, och om så är fallet, huruvida försummelse av stämpelpfikt föreligger. Och även om åklagaren komme till uppfattningen att omständigheterna berättigade till ett ingripande, löper han äventyret att parten, ehuru han kanske försummat att i behörig tid verkställa stämpelbeläggningen, företer handlingen stämpelbelagd, varigenom dels parten undandrar sig det ansvar han förskyllat, dels åklagaren går i mistning av andel i de böter, som bort men icke kunnat ådömas, och sålunda likaledes går i mistning av den sporre till nitisk åklagareverksamhet, som genom stadgandet om sådan bötesandel varit åsyftad.

Av det sålunda anförda torde framgå, i vilka hänseenden gällande stadganden om stämpelskatt vid köp och byte av fartyg enligt ämbetsverkens mening äro företrädesvis i behov av ändring eller tillägg.

De framställda anmärkningarna hava i huvudsak riktat sig mot följande förhållanden nämligen

1) att genom den för skatteplikten stadgade dräktighetsgränsen från skattskyldighet äro befriade avtal, som kunna avse särdeles värdefulla fartyg, utan att befrielsen torde vara betingad av sakliga skäl;

2) att avtal om lott i fartyg icke träffas av skatten;

3) att beräkningsgrunden för stämpeln i vissa fall efter fartygs dräktighet vid köp av fartyg är olämplig;

4) att muntligt avtal om fartygsförvärf icke träffas av stämpel; samt

5) att kontrollen över den ifrågavarande stämpelskattens riktiga fullgörande icke är tillräckligt verksam.

För sin del hava ämbetsverken funnit dessa anmärkningar i väsentliga delar beaktade i det remitterade förslaget likasom ämbetsverken anse, att mot en utvidgning i och för sig av de nuvarande bestämmelserna i den av förslaget framgående omfattning icke är något att erinra utöver vad här nedan därutinnan anføres.

Särskilt framstår det för ämbetsverken såsom angeläget att genom formuleringen av de blivande bestämmelserna skatteskyldigheten fastslås uttryckligen även för de fall, då avtalet är muntligt.

Beträffande sättet för genomförande av en dylik utvidgad skatteskyldighet kunna ämbetsverken emellertid icke tillråda, att resp. fartygs egenskap av registreringspliktigt eller icke erhåller för beskattningsförfarandet den betydelse, som enligt förslaget avses. Spörsmålet om fartyg vid visst tillfälle äro registreringspliktiga — vilket enligt sjölagens 2 § är fallet då de, bland annat, äro avsedda att nyttjas till handelssjöfart eller resandes fortskaffande — är i många fall nog så svårt att rätt lösa, och härtill kommer, att den lättnad i skatteförfarandet och kontrollen, som skulle beredas genom dessas förbindande med anmälningar till fartygsregistret, torde kunna utnyttjas även vid anmälningar till registret rörande fartyg, som icke äro registreringspliktiga. Med en sådan utgångspunkt synes det föreslagna systemet böra så omläggas, att därest icke inom lämplig, skäligen kort, tid — t. ex. en månad — av avtalet föranledd anmälan till registret göres, deklarationsplikt utan därmed förbunden anmälan till registret skall omedelbart inträda, därest den icke redan fullgjorts. I anslutning härtill torde tillika böra, såsom villkor för att vid anmälan till registret befrielse från stämpelskyldighet jämte deklaration må äga rum, stadgas, att därvid styrkes det samma skyldigheter redan äro utan samband med dylik anmälan fullgjorda.

Även för sådana fall, då fartyg, som försålts till utlandet, icke är infört i registret och alltså försäljningen icke föranleder till någon anmälan om dess avförande ur registret, bör följdriktigt skatteskyldighet av ifrågavarande art vara stadgad, och torde då, ävensom rörande försäljning till utlandet av registrerat fartyg, ordningen för skatteskyldighetens jämte deklarationens fullgörande kunna bli enahanda som den, vilken ämbetsverken tänkt sig beträffande de med sådan skyldighet förbundna förvärven av fartyg.

Omlägges systemet i nu antydda riktning, synes i alla förekommande fall skyldigheten i fråga om stämpeln åsättande böra föreligga först då skyldighet inträder att fullgöra anmälnings- resp. deklarationsplikten.

Att, såsom skett i förslaget, särskilt på olika fall uppdelade vissa bestämmelser skulle med den antydda nya anordningen bortfalla.

Med visst fog skulle befrielse kunna ifrågasättas även då köpet grundat sig på beställning, som avser nybyggnad av fartyg för svensk räkning.

Det synes även angeläget att, liksom redan är fallet med köp av och byte om fastighet, bestämmelse finnes meddelad om fördelningen mellan säljare och köpare av stämpelbeloppet i fall då fartyget icke försålts till utlandet. En fördelning härvidlag på vardera sidan med hälften torde även här vara lämplig.

Enär anmälan till fartygsregistret skall kvarbliva hos kommerskollegium, bör föreskrift meddelas om att avgiftsfritt bevis rörande erlagd stämpelskatt tillhandahållas den, som gjort anmälan.

Ämbetsverken få alltså förorda, att de blivande bestämmelserna i nu ifrågavarande delar erhålla, efter erforderliga ändringar av förslaget, den lydelse, som må vara förenlig med ämbetsverkens här ovan gjorda uttalanden. Vid sådant förhållande hava ämbetsverken saknat anledning att i redaktionellt avseende eller eljest utlåta sig vidare, utöver det ovanstående, än att enligt ämbetsverkens mening dels orden »Fartyg, vars dräktighet överstiger 40 bruttoton» böra utbytas mot orden »Fartyg om minst 40 bruttoton», dels orden »Vid företeendet» i vissa fall kunna utgå, dels den anmälan åtföljande förklaringen bör innehålla uttrycklig uppgift å köpeskillingen, dels ock i förslagets 34 § 2 mom. avsedda anmälningsskyldighet skall i fall då försäljningen skett till utlandet åligga allenast säljaren.

Remissakten återställes härjämte.

Underdånigst

K. A. FRYXELL

C. G. SYLVAN

PER SÖDERMARK

CARL MALMÉN

JOHN STOCKENBERG

NILS SPILHAMMAR

Föredragande

Elis Lublin.